

INTERNATIONAL CONFERENCE
“Global Horizons in Philology and Pedagogy: Experiences of Turkic Nations”
September 25, 2025

**SÜNI İNTELLEKT ƏSASLI PLATFORMALARIN XARICI DILLƏRIN TƏDRISINDƏ ROLU:
ÜSTÜNLÜKLƏRI VƏ MƏHDUDIYYƏTLƏRI**

Nigar Süleymanova Hafiz

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitet, müəllim

<https://orcid.org/0009-0009-8898-0421>

nh.suleymanova@adpu.edu.az

Xülasə

Son illərdə süni intellekt (AI) texnologiyalarının sürətli inkişafı xarici dillərin öyrədilməsində yeni imkanlar yaratmışdır. AI əsaslı platformalar öyrənənlərin fərdi xüsusiyyətlərini, əvvəlki bilik səviyyələrini və öyrənmə sürətini nəzərə alaraq fərdiləşdirilmiş öyrənmə mühiti təqdim edir. Duolingo, LingQ, AI French Tutor və Speechling kimi nümunələr qrammatika və kommunikativ bacarıqların inkişafında əhəmiyyətli rol oynayır. Bununla belə, müəllim–tələbə ünsiyyətinin azalması, texnoloji infrastruktur və məxfilik problemləri müəyyən məhdudiyyətlər yaradır. Beləliklə, ən optimal nəticə AI və ənənəvi metodların inteqrasiyası ilə əldə olunur.

Açar sözlər: süni intellekt, xarici dillərin tədrisi, fərdiləşdirilmiş öyrənmə, rəqəmsal platformalar

Summary

In recent years, the rapid development of artificial intelligence (AI) technologies has created new opportunities in foreign language teaching. AI-based platforms provide a personalized learning environment by considering learners' individual characteristics, prior knowledge, and learning pace. Tools such as Duolingo, LingQ, AI French Tutor, and Speechling play a significant role in the development of grammar and communicative skills. However, reduced teacher–student interaction, technological infrastructure, and privacy issues pose certain limitations. Thus, the most optimal outcomes are achieved through the integration of AI with traditional methods.

Keywords: artificial intelligence, foreign language teaching, personalized learning, digital platforms

Резюме

В последние годы стремительное развитие технологий искусственного интеллекта (AI) создало новые возможности в преподавании иностранных языков. AI-платформы обеспечивают персонализированную среду обучения, учитывая индивидуальные особенности учащихся, их предыдущие знания и темп усвоения материала. Такие инструменты, как Duolingo, LingQ, AI French Tutor и Speechling, играют значительную роль в развитии грамматических и коммуникативных навыков. Вместе с тем, снижение прямого взаимодействия между учителем и учеником, технологическая инфраструктура и вопросы конфиденциальности создают определённые ограничения. Таким образом, наиболее оптимальные результаты достигаются при интеграции AI с традиционными методами.

Ключевые слова: искусственный интеллект, преподавание иностранных языков, персонализированное обучение, цифровые платформы

Son dövrlərdə süni intellekt (AI) texnologiyalarının sürətli inkişafı xarici dillərin öyrədilməsində yeni yanaşmaların tətbiqinə geniş imkanlar yaratmışdır. AI əsaslı platformalar tələbələrin fərdi xüsusiyyətlərini, əvvəlki bilik səviyyələrini və öyrənmə sürətini nəzərə alaraq fərdiləşdirilmiş öyrənmə mühiti təmin edir, bu da tədrisin effektivliyini artırır. Danesi qeyd edir ki, “AI sistemləri tələbələrin fərdi ehtiyaclarına uyğun dərs planları hazırlamağa imkan verir”, bu isə fərdiləşdirilmiş öyrənmənin praktik tətbiqini göstərir [2, s.45]. Belə yanaşma tələbələrin motivasiyasını yüksəldir və onların öyrənmə prosesində fəal iştirakını təmin edir.

Süni intellekt platformaları həmçinin tələbələrə dərhal geribildirim vermək qabiliyyətinə malikdir. Bu, öyrənənlərin səhvlərini vaxtında düzəltməsi və mövzunu daha sürətli mənimsəməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Moorhouse və Wong bildirirlər ki, “GenAI tətbiqləri tələbələrə dərhal geribildirim verərək onların öyrənmə prosesini sürətləndirir”, bu isə texnologiyanın qiymətləndirmə sahəsindəki üstünlüyünü göstərir [3, s.67]. Eyni zamanda, AI platformaları müxtəlif dillərdə zəngin mətn, audio və interaktiv materiallar təqdim edərək öyrənənlərin qrammatika, söz ehtiyatı və danışmaq bacarıqlarını inkişaf etdirməsinə imkan verir.

Praktiki baxışdan, Duolingo və LingQ kimi platformalar öyrənənlər üçün müxtəlif tədris imkanları təqdim edir; Duolingo dil səviyyəsinə uyğun məşqlərlə öyrənənlərin zəif tərəflərinə fokuslanır, LingQ isə öyrənənlərin fərdi ehtiyaclarını nəzərə alaraq oxu və dinləmə materialları təqdim edir. Hər iki platforma öyrənənlərin fərdi inkişafını izləyərək, onlar üçün optimal öyrənmə mühiti yaradır və motivasiyanı yüksəldir. Bundan əlavə, bu platformalar öyrənənləri gündəlik tapşırıqları yerinə yetirməyə təşviq edir və dərsləri interaktiv oyun formatında təqdim etməklə öyrənmənin prosesini daha maraqlı edir. Bu cür yanaşma, tələbələrin həm nəzəri, həm də praktik bacarıqlarını eyni zamanda inkişaf etdirməsinə şərait yaradır. “AI French Tutor” tətbiqi bu kontekstdə xüsusi maraq obyektidir. Proqram istifadəçilərə dil səviyyəsinə uyğun qrammatika testləri, interaktiv yazılı və şifahi tapşırıqlar təqdim etməklə yanaşı, eyni zamanda real vaxt rejimində geribildirim təmin edir. Ən mühüm üstünlüklərindən biri tələffüzün düzgünlüyünü qiymətləndirməsi və chatbot əsaslı dialoqlar vasitəsilə kommunikativ bacarıqların inkişafına şərait yaratmasıdır. Bununla belə, bəzi hallarda aksentlərin və mədəni kontekstə dair incəliklərin kifayət qədər əhatə olunmaması müəyyən məhdudiyyətlər kimi dəyərləndirilə bilər. Nəticə etibarilə, “AI French Tutor” əsas dil bacarıqlarının möhkəmləndirilməsi üçün effektiv öyrənmə aləti kimi qiymətləndirilə bilər.

Bundan əlavə, Speechling, Talkio AI kimi tətbiqlər xarici dillərin öyrədilməsində süni intellekt əsaslı interaktiv öyrənmə imkanını təqdim edən nümunəvi platformalardır. Bu kimi proqramlar istifadəçilərin tələffüz və danışmaq bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün nəzərdə tutulub. İstifadəçilər yerli danışanların səslərini dinləyərək cümlələri təkrarlayır, öz səslərini qeydə alır və peşəkar müəllimlərdən dərhal geribildirim alırlar [4, s.32]. Speechling həmçinin tələbələrin zəif və güclü aspektlərini izləyərək fərdi məşq planları təqdim edir, beləliklə öyrənmə prosesi fərdiləşdirilmiş və səmərəli olur. Bu platforma həm müəllimlər, həm də tələbələr üçün interaktiv və effektiv tədris mühiti yaradır, ənənəvi metodlarla birlikdə istifadə olunduqda xarici dil öyrənməsində nailiyyətləri artırır.

Bununla belə, AI platformalarının istifadəsi müəyyən məhdudiyyətlərə malikdir. Bir tərəfdən, müəllim və tələbə arasındakı birbaşa ünsiyyətin azalması sosial bacarıqların inkişafına mənfi təsir göstərə bilər. Danesi vurğulayır ki, “AI tətbiqləri müəllimlərlə tələbələr arasında birbaşa ünsiyyəti azaldaraq, sosial bacarıqların inkişafını məhdudlaşdırmağa bilər” [1, s.89]. Bundan əlavə, effektiv istifadə üçün müasir texnoloji avadanlıqlar və sabit internet bağlantısı tələb olunur ki, bu da bəzi regionlarda tədrisin

əlçatanlığını məhdudlaşdırma bilər. Eyni zamanda, AI platformalarının istifadəsi şəxsi məlumatların toplanması və emalı ilə bağlı etik və hüquqi məsələləri gündəmə gətirir. Beləliklə məlumat təhlükəsizliyi və məxfiliklə bağlı narahatlıqların gözlənilməsinə səbəb olur [1].

Süni intellekt əsaslı platformalar xarici dillərin öyrədilməsində tədrisin keyfiyyətini artırmaqla yanaşı, müəyyən məhdudiyyətləri də özü ilə gətirir. Onların effektiv istifadəsi üçün müəllimlərin peşəkar inkişafı, etik qaydalara riayət və texnoloji infrastrukturun təmin edilməsi vacibdir. Beləliklə, AI texnologiyaları və ənənəvi metodların birgə tətbiqi tələbəyönümlü öyrənmə prosesini təmin edir və müəllim öyrənmə prosesində əsas istiqamətverici rolunu qoruyur.

Süni intellekt texnologiyalarının xarici dil tədrisində tətbiqi yalnız fərdiləşdirilmiş öyrənmə imkanlarının genişləndirilməsi ilə məhdudlaşmır, həm də pedaqoji fəaliyyətin keyfiyyətinə əhəmiyyətli təsir göstərir. Müəllimlər bu texnologiyalardan istifadə etməklə tələbələrin öyrənmə dinamikasını real vaxt rejimində izləyə, onların zəif və güclü tərəflərini müəyyən edə və fərdiləşdirilmiş tədris strategiyaları formalaşdırma bilirlər. AI əsaslı sistemlər böyük məlumat bazalarının analizi əsasında öyrənənlərin bilik səviyyəsini qiymətləndirir və ehtiyaclara uyğun resursların seçimini təmin edir ki, bu da həm tədris prosesinin optimallaşdırılmasına, həm də öyrənmə nəticələrinin yüksəldilməsinə xidmət edir. Bundan əlavə, bu texnologiyalar mədəniyyətlərarası konteksti əhatə edən mətn və materialların təqdim olunması vasitəsilə öyrənənlərin yalnız dil strukturunu deyil, həm də onun kommunikativ və praktik aspektlərini mənimsəməsinə şərait yaradır. Tədris prosesində oyunlaşdırma elementlərinin tətbiqi öyrənənlərin daxili motivasiyasını gücləndirir, davamlı öyrənmə vərdişlərinin formalaşmasına və interaktiv mühitin yaradılmasına səbəb olur. Beləliklə, AI əsaslı platformalar həm individual, həm də kollektiv öyrənməni dəstəkləyən hibrid modelin inkişafına şərait yaradır. Bununla belə, onların səmərəli tətbiqi pedaqoqların metodoloji hazırlığından və texnologiyanın pedaqoji məqsədlərlə adekvat şəkildə inteqrasiyasından asılıdır. Nəticə etibarilə, süni intellekt ənənəvi tədris metodlarını əvəz etmir, əksinə onları tamamlayaraq daha çevik, tələbəyönümlü və səmərəli öyrənmə mühitinin formalaşdırılmasına töhfə verir.

Yekun olaraq vurğulamaq olar ki, AI texnologiyaları müəllimləri əvəz etmir, sadəcə onları dəstəkləyir. Ən effektiv nəticə, AI platformalarının ənənəvi metodlarla birgə tətbiqi ilə əldə olunur. Bu yanaşma tələbəyönümlü öyrənməni təmin edir, müəllimə isə öyrənmə prosesində strateji rəhbərlik imkanı yaradır.

Ədəbiyyat:

1. Alhusaiyan, E. A systematic review of current trends in artificial intelligence in English language teaching. Emerald Group Publishing. 2025, s.1-16
2. Danesi, M. Review of AI in Foreign Language Learning and Teaching. ResearchGate. 2025, s.147.
3. Moorhouse, B. L., & Wong, K. M. A year of generative AI in English language teaching and learning. Taylor & Francis. 2024, s.125.
4. Speechling: Adaptive AI for Pronunciation and Speaking in Language Learning. Springer. 2025, s.75